

Kan fritak lovlighetskontrolleres?

Kommunal Rapport 20.01.2020

Kan et vedtak om å gi en folkevalgt fritak i en enkeltsak lovlighetskontrolleres?

SPØRSMÅL: Hva slags vedtak kan være gjenstand for lovlighetskontroll?

I ny kommunelov er det i [§ 27–2](#) listet opp hvilke vedtak som kan lovlighetskontrolleres.

Under punkt [18.4.3 på s. 164 i proposisjonen](#) skriver departementet følgende om fritak i en enkeltsak av personlige grunner (§ [11–11](#) i ny lov): «Avgjørelsen om å gi fritak skal ikke anses som en prosessledende avgjørelse. Det må anses som et endelig vedtak overfor den folkevalgte, og kan derfor være gjenstand for en lovlighetskontroll etter forslaget § 27–2 bokstav a.»

I merknadene til [§ 27–2](#) på s. [414 i proposisjonen skriver departementet](#) følgende:

«Avgjørelse om fritak av personlige grunner er noe annet enn inhabilitet, og kan ikke kontrolleres. Dette er i tråd med gjeldende rett.»

Etter hva jeg kan se, er det ikke helt samsvar mellom det som står i merknaden til § 27–2 og det som sies under punkt 18.4.3.

Eller skal vi forstå merknaden slik at et vedtak om fritak etter [§ 11–11](#) ikke kan kontrolleres etter § 27–2 bokstav c men at det kan kontrolleres etter bokstav a?

SVAR: Begge uttalelser er i og for seg riktige, men den siste er for upresis. Vedtak etter [§ 11–11](#) om å fritta en folkevalgt fra å delta ved behandlingen av en sak er ikke en prosessledende avgjørelse (avgjørelser om saksbehandling i en bestemt sak), slik at det er unntatt fra lovlighetskontroll etter § 27 andre avsnitt, bokstav a. Det er tale om en avgjørelse som frittar en folkevalgt fra den plikten hun har etter [§ 8–1](#) til å delta i alle saker som er under behandling i det folkevalgte organet.

På samme måte som vedtak om inhabilitet er avgjørelse av en slik søknad om fritak et selvstendig vedtak som skal innføres i møteboken, se [§ 11–4](#) siste avsnitt, siste setning. Men ved lovlighetskontroll er det i praksis sterkt begrenset hva som kan kontrolleres; i praksis bare om fritak er gitt etter søknad fra den folkevalgte selv, og om det er begrunnet i «personlige grunner».

Spørsmålet om det i så fall skal gis fritak, avgjør det folkevalgte organet med endelig virkning. Hvis det foreligger en slik søknad, vil det ikke være rom for lovlighetskontroll ut over dette, verken av om det er anført gode nok «personlige grunner» eller ved avslag av om det burde ha blitt gitt fritak.